

Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2024

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Lapin aluehallintovirasto

Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Julkaisija

Opetus- ja kulttuuritoimi

Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2024

4.2.2025

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Lapin aluehallintovirasto

Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Aluehallintovirastojen julkaisuja 292/2025

ISSN 2343-3132 (Verkkajulkaisu)

ISBN 978-952-7481-44-8

Helsinki

2025

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja 292/2025

Tekijät Etelä-Suomen aluehallintovirasto Itä-Suomen aluehallintovirasto Lapin aluehallintovirasto Lounais-Suomen aluehallintovirasto Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto Pohjois-Suomen aluehallintovirasto Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto		Julkaisuaika 4.2.2025	
		Toimeksiantajat(t) -	
		Toimielimen asettamispäivä -	
Julkaisun nimi Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2024			
Tiivistelmä Aluehallintovirastot ja Valvira ovat laatineet varhaiskasvatuksen valvontaohjelman, jonka mukainen suunnitelmallinen valvonta on aloitettu vuoden 2020 alussa. Vuoden 2024 painopisteenä on ollut varhaiskasvatushenkilöstön kelpoisuuksien valvonta. Sen lisäksi painopistealueina ovat olleet lupamenettely, valvontaosaaminen ja omavalvontasuunnitelma. Aluehallintovirastot ovat vuoden 2024 aikana antaneet ohjausta, järjestäneet täydennyskoulutuksia ja ohjaustilaisuuksia. Valviran valvonnan painopisteenä on ollut yksityisten perhepäivähoitajien omavalvonnan varmistaminen.			
Asiasanat varhaiskasvatus, valvonta, kelpoisuudet, lupamenettely, valvontaosaaminen, omavalvonta			
ISSN (painettu)	ISBN (painettu)	ISSN (verkkojulkaisu)	ISBN (verkkojulkaisu)
-	-	2343-3132	978-952-7481-44-8
Kokonaissivumäärä		Kieli	Hinta
16		Suomi	-
Julkaisija		Paino	
Etelä-Suomen aluehallintovirasto		-	

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer 292/2025

Sammanställd av Regionförvaltningsverket i Södra Finland Regionförvaltningsverket i Östra Finland Regionförvaltningsverket i Lappland Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland Regionförvaltningsverket i Norra Finland Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården		Utgivningsdatum	
		4.2.2025	
		Uppdragsgivare	
		-	
		Datum för tillsättandet av organet	
		-	
Publikationens titel Resultat av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken 2024			
Referat Regionförvaltningsverken och Valvira har utarbetat ett tillsynsprogram för småbarnspedagogiken. Den systematiska tillsynen enligt tillsynsprogrammet har inletts i början av 2020. Tyngdpunkten för år 2024 har varit på tillsynen över behörigheterna för personalen inom småbarnspedagogiken. Dessutom har tyngdpunkten legat på tillståndsförfarandet, tillsynskompetensen och planen för egenkontroll. Regionförvaltningsverken har under 2024 gett handledning, ordnat fortbildning och styrningstillfällen. Tyngdpunkten i Valviras tillsyn har varit att säkerställa de privata familjedagvårdarnas egenkontroll.			
Ämnesord -			
ISSN (tryckt)	ISBN (tryckt)	ISSN (webbpublikation)	ISBN (webbpublikation)
-	-	2343-3132	978-952-7481-44-8
Sidantal		Språk	Pris
16		Finska	-
Utgivare		Tryckeri	
Regionförvaltningsverket i Södra Finland		-	

Sisällys

1	Varhaiskasvatuksen valvontaohjelma	6
2	Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman toteuttaminen ja tulokset 2024	7
2.1	Henkilöstön kelpoisuuksien alkukartoitus	7
2.2	Henkilöstön kelpoisuudet	8
2.3	Lupamenettely	10
2.4	Valvontaosaaminen	11
2.5	Yksityisen perhepäivähoidon omavalvontasuunnitelma	11
3	Yhteenveto ja pohdintaa valvontaohjelman 2024 tuloksista	13

1 Varhaiskasvatuksen valvontaohjelma

Aluehallintovirastot ja Valvira ovat laatineet varhaiskasvatuksen valtakunnallisen valvontaohjelman, jonka mukainen suunnitelmallinen valvonta on aloitettu vuoden 2020 alussa. Valvontaohjelmassa kuvataan varhaiskasvatuksen valvonnan keskeiset periaatteet, toimintaa ohjaavat normit ja toimintatavat sekä määritellään vuosittaiset painopistealueet, joihin erityisesti kohdistetaan ennakkollista ohjausta ja neuvontaa. Ohjelman toteutumista seurataan ja arvioidaan kaksi kertaa vuodessa seurantaryhmässä, jossa on edustus aluehallintovirastosta ja Valvirasta.

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisen valvontaohjelman tavoitteena on luoda yhdenmukaiset varhaiskasvatuksen ohjauksen ja valvonnan toimintamallit. Valvontaohjelma koskee pääasiassa aluehallintovirastojen ja Valviran ohjaus- ja valvontatoimia. Kunnan valvontavelvollisuutta ja tehtäviä yksityisen palveluntuottajan lupamenettelyssä on kuvattu kahdessa julkaisussa, joista "Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan käsikirja – Käsikirja kunnan viranomaiselle" on edelleen käytössä. Kunnan, jossa on yksityistä varhaiskasvatusta, tulee huolehtia omasta valvontavelvollisuudestaan.

Valvontaohjelman lähtökohtana on ollut, että valvonnassa siirrytään entistä enemmän ennakoiviin menetelmiin ja valvonnan asiakaskeskeisyyttä vahvistetaan. Varhaiskasvatuslaissa määriteltyjen valvontaviranomaisten on toteutettava valvontaa ensisijaisesti antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista ohjausta ja neuvontaa. Monipuolisen ohjauksen ja neuvonnan tavoitteena on säädösten mukainen, laadukas varhaiskasvatus sekä varhaiskasvatusta koskevien muistutusten ja kantelujen määrän väheneminen.

Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman vuosien 2020–2023 tulokset:

- [Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2020](#)
- [Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2021](#)
- [Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2022](#)
- [Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2023](#)

Varhaiskasvatuksen valtakunnallinen valvontaohjelma 2023–2025

- [Julkaisu 285 Varhaiskasvatuksen valtakunnallinen valvontaohjelma 2023-2025](#)

2 Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman toteuttaminen ja tulokset 2024

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuonna 2024 painopiste on ollut varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksien valvonnassa. Sen lisäksi painopistealueina ovat olleet lupamenettely, valvontaosaaminen ja omavalvontasuunnitelma. Sovittujen valvontaohjelman painopisteiden lisäksi aluehallintovirastot ohjaavat ja valvovat kuntia ja yksityisiä palveluntuottajia suunnitelmallisesti sekä ennakoiden. Aluehallintovirastot tekevät myös epäkohtiin perustuvaa valvontaa ja tarkastuskäyntejä.

2.1 Henkilöstön kelpoisuuksien alkukartoitus

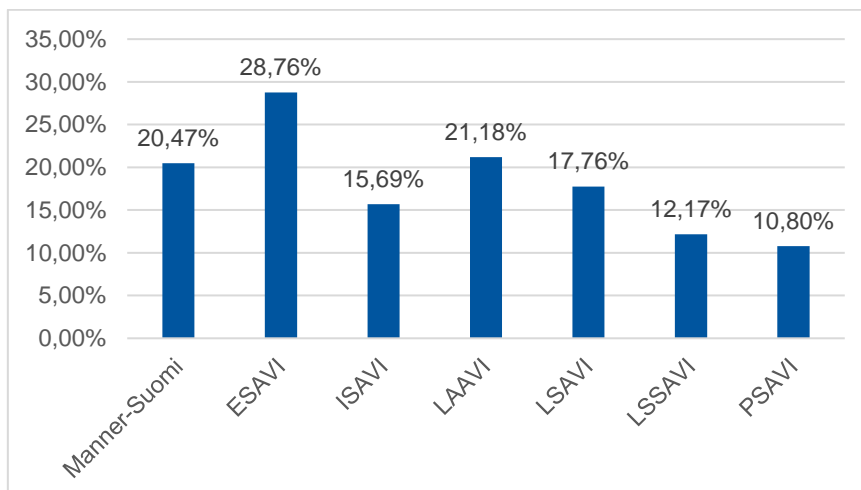
Aluehallintovirastot lähettivät Manner-Suomen kuntiin kyselyn keväällä 2024 varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksista. Kysely lähetettiin kaikkiin 293 kuntaan ja siihen tuli vastata 15.3.2024 tilanteen mukaisesti.

Kunnat täydensivät tiedot varhaiskasvatuksen opettajien, sosionomien ja lastenhoitajien toistaiseksi voimassa olevien ja määräaikaisten työsuhteiden osalta. Kyselyssä kysyttiin vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön lukumääriä sekä määräaikaisen henkilöstön kelpoisuutta. Tietoja kysyttiin suomen-, ruotsin- ja saamenkielisen henkilöstön osalta.

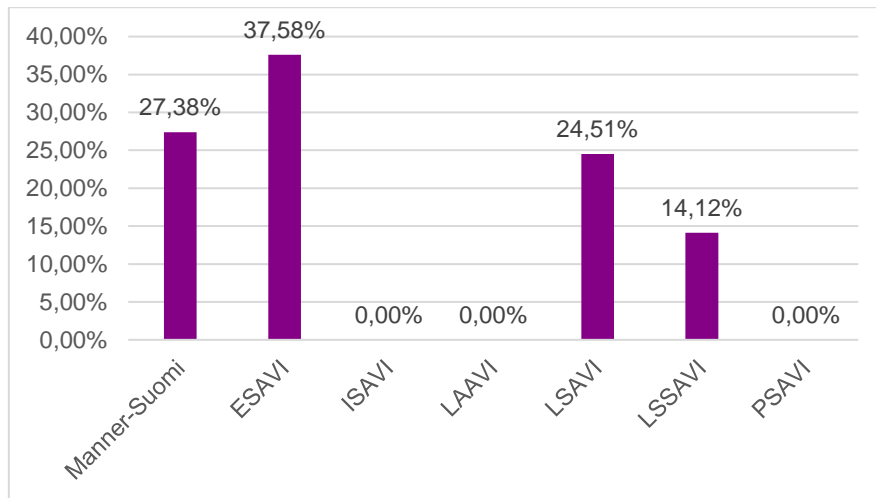
Kyselyn tulosten mukaan Manner-Suomessa on yhteensä 16 452 varhaiskasvatuksen opettajaa, joista ei-kelpoisia on 4 179 (25,40 %). Varhaiskasvatuksen sosionomeja on 372, joista ei-kelpoisia on 152 (40,86 %). Varhaiskasvatuksen lastenhoitajia on 23 377, joista ei-kelpoisia on 3 897 (16,67 %).

Tulosten mukaan Manner-Suomen suomenkielisissä päiväkodeissa henkilöstöstä 20,5 %:lla ei ole varhaiskasvatustilain mukaista kelpoisuutta tehtävään. (kuviot 1). Ruotsinkielisissä päiväkodeissa osuus on 27,4 % (kuviot 2). Saamenkielisissä päiväkodeissa osuus on 40 %.

Kuvio 1 Ei kelpoisten osuus suomenkielisestä henkilökunnasta

Kuvio 2 Ei kelpoisten osuus ruotsinkielisestä henkilökunnasta

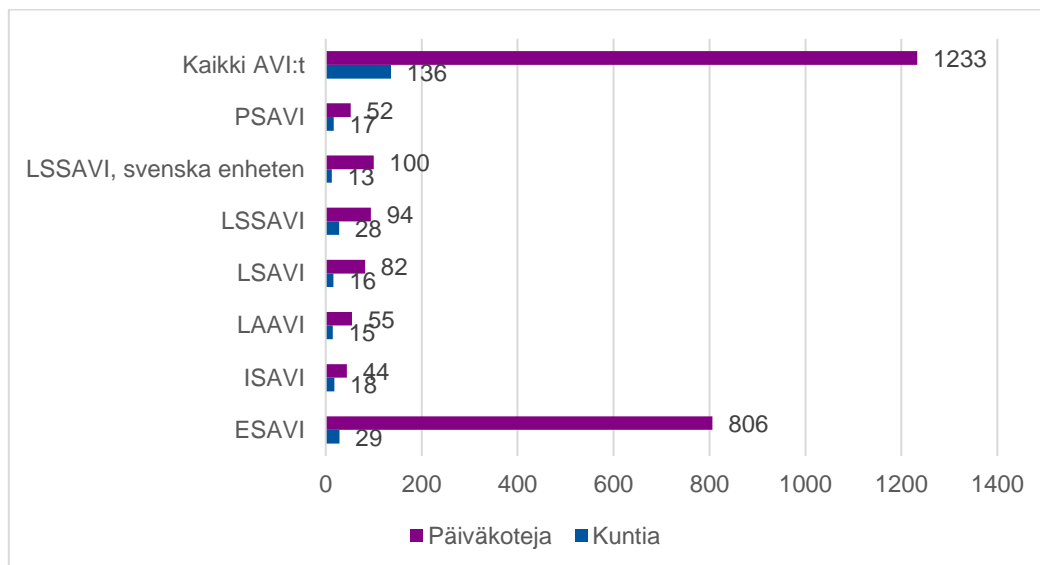

Oheisista kuvioista nähdään tilanne eri aluehallintovirastojen osalta. Kuvioissa käytetään seuraavia lyhenteitä: ESAVI/Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ISAVI/Itä-Suomen aluehallintovirasto, LAAVI/Lapin aluehallintovirasto, LSAVI/Lounais-Suomen aluehallintovirasto, LSSAVI/Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, PSAVI/Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

2.2 Henkilöstön kelpoisuudet

Valvonnan kohteeksi otettiin ne kunnat, joissa ei-kelpoisten osuus koko henkilöstöstä oli vähintään 25 % tai ei-kelpoisten osuus varhaiskasvatuksen opettajista oli vähintään 30 %. Tämän perusteella valvontaan otettiin Manner-Suomen 293 kunnasta yhteensä 136 kuntaa, joista pyydettiin selvitykset kaikkien 1233 päiväkodin henkilöstön osalta. Kelpoisuuksia tarkasteltiin 2.9.2024 tilanteen mukaisesti.

Kuvio 3 Valvonnassa mukana olleiden kuntien ja päiväkotien määrät

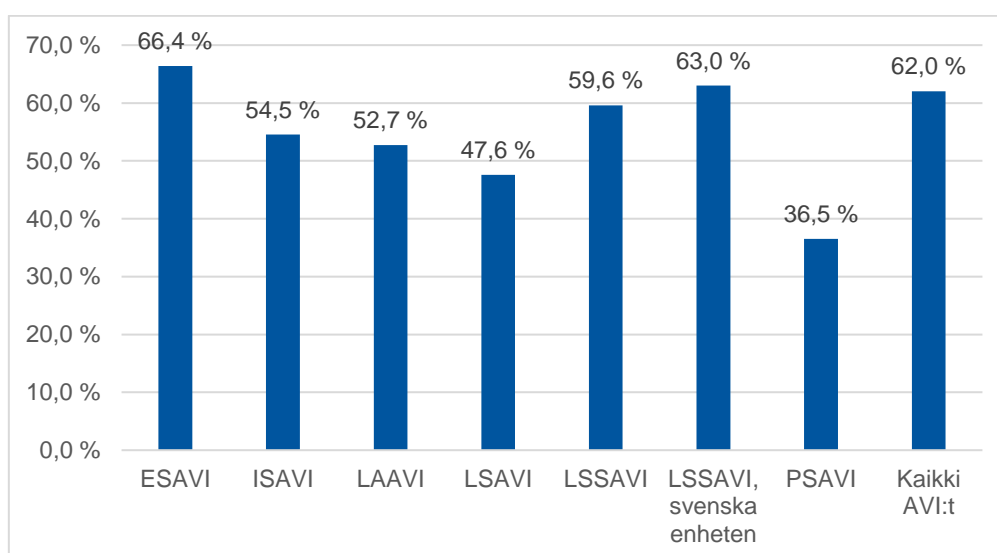

Valvonnassa tarkasteltiin, kuinka monessa päiväkodissa (n=1233) kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön määrä jää alle 75 %. Tällaisia oli 55 % kaikista valvontaan mukaan otetuista päiväkodeista. Selkeästi eniten Etelä-Suomessa 63 % ja vähiten Lounais-Suomessa 29 % ja Pohjois-Suomessa 35 %. Muiden alueiden osalta osuudet olivat 43–47 %.

Päiväkoteja, joissa ei ollut yhtään kelpoisuusehdot täyttävää varhaiskasvatuksen opettajaa oli yhteensä 72 kappaletta. Näistä ruotsinkielisiä päiväkotia oli seitsemän.

Valvonnassa mukana olleista päiväkodeista 62 % oli sellaisia, joissa varhaiskasvatuksen opettajista alle 70 % täytti varhaiskasvatuslain edellyttämän kelpoisuuden tehtävään. Päiväkotien osuudet aluehallintovirastoittain näkyvät tarkemmin kuviossa 4.

Kuvio 4 Niiden päiväkotien osuus valvonnassa olleista kunnista, joissa kelpoisuusehdot täyttävien varhaiskasvatuksen opettajien määrä on alle 70 %

Jokainen valvonnassa mukana ollut kunta sai yhden päätöksen asiasta, koskien kunnan kaikkia päiväkotia. Päätöksessä tarkasteltiin etenkin varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien kelpoisuuksia sekä kelpoisen henkilöstön osuutta koko päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olleesta henkilöstöstä. Samassa päätöksessä saattoi olla useampi hallinnollisen ohjauksen taso. Eli esimerkiksi huomautus siitä, ettei päiväkodissa ole yhtään kelpoisuusvaatimukset täyttävää varhaiskasvatuksen opettajaa ja ohjausta koko päiväkodin henkilökunnan kelpoisuuteen liittyen.

Lähes jokaisessa päätöksessä 119 (n=136) aluehallintovirasto on antanut joko ohjausta, kiinnittänyt huomiota tai huomauttanut varhaiskasvatuslain 25 §:ssä kunnalle asetettuun velvollisuuteen huolehtia siitä, että päiväkodeissa on riittävästi 26–28 §:ssä säädetyn kelpoisuusvaatimuksen täyttäviä varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajia, jotta varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet

voidaan saavuttaa ja jotta myös vammaisten ja muiden lasten tuen tarpeisiin vastataan. Oheisessa taulukossa (Taulukko 1) on esitetty valvontapäätösten toimenpiteet.

Taulukko 1: Ratkaistujen valvontapäätösten toimenpiteet

Hallinnollisen ohjauksen taso*	Varhaiskasvatuksen opettajien kelpoisuus	Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien kelpoisuus	Koko päiväkodin henkilökunnan kelpoisuus
Määräys	0	0	0
Huomautus	25	9	8
Huomion kiinnittäminen	63	42	53
Ohjauksen antaminen	19	22	14
Ei toimenpiteitä	29	62	60

*samassa päätöksessä voi olla ohjausta eri ammattiryhmien osalta eri tasoilla

2.3 Lupamenettely

Lupa yksityiselle päiväkodille pitää hakea aluehallintovirastosta. Uusi palveluntuottaja ei saa aloittaa toimintaa ennen kuin lupa on myönnetty. Jo toiminnassa oleville päiväkodeille on haettava lupa neljän vuoden siirtymäaikana (1.1.2023–31.12.2026).

Aluehallintovirasto on laatinut [Yksityisen varhaiskasvatuksen luvanvaraisuus](#) oppaan, joka on tarkoitettu palveluntuottajille ja kunnan valvontaviranomaisille. Syksyllä 2024 päivitettyssä oppaassa kuvataan yksityiskohtaisesti yksityisen varhaiskasvatuksen päiväkotitoiminnan luvan hakemiseen liittyviä asioita.

Aluehallintovirastot ovat vuoden aikana antaneet yksityisen varhaiskasvatuksen lupa- ja ilmoitusmenettelyyn ja rekisteröintiin liittyvää informaatio-ohjausta. Lisäksi aluehallintovirastot ovat järjestäneet täydennyskoulutuksia sekä yksityisen varhaiskasvatuksen lupa- ja ilmoitusmenettelykoulutuksia. Aluehallintovirastot ovat myös toteuttaneet yhteistyö- ja ohjauspalavereita yksityisen varhaiskasvatuksen luvanvaraisuuteen liittyen.

- Aluehallintovirastot ovat antaneet ohjausta puhelimitse tai sähköpostitse yhteensä 303 kertaa.
- Aluehallintovirastot ovat vuoden aikana järjestäneet neljä yksityisen varhaiskasvatuksen ja lupa- ja ilmoitusmenettelykoulutusta Soterin sähköisestä asiointista. Osallistujia koulutuksissa on ollut yhteensä 300.
- Aluehallintovirastot ovat vuoden aikana järjestäneet kaksi koulutusta kunnan roolista yksityisen varhaiskasvatuksen lupa- ja ilmoitusmenettelyssä. Osallistujia koulutuksissa on ollut yhteensä 84.

2.4 Valvontaosaaminen

Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta kuuluu aluehallintovirastojen ja Valviran lisäksi myös kunnalle. Jos kunta havaitsee alueensa yksityisessä varhaiskasvatuksessa ongelmia, sen on aloitettava välittömästi ohjaus- ja valvontatoimet. Kunnan on varmistuttava siitä, että yksityisesti tuotettu varhaiskasvatus vastaa sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Kunnan tulee myös ilmoittaa varhaiskasvatustilain mukaisessa valvonnassa tietoonsa tulleista puutteellisuuksista tai epäkohdista sekä tekemistään toimenpiteistä aluehallintovirastolle tai Valviralle.

Aluehallintovirastot ovat 2024 vuoden aikana antaneet informaatio-ohjausta valvontaosaamiseen liittyen. Kunnille on lähetetty ohjauskirje liittyen valvontaan ja valvontaviranomaisten väliseen yhteistyöhön varhaiskasvatuksen valvonnassa. Kuntien valvontaosaamista on vahvistettu kunnan yksityistä varhaiskasvatusta valvovien viranomaisten tapaamisissa ja ohjaustilaisuuksissa, joita on järjestetty vuoden 2024 aikana yhteensä 26.

Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman vuoden 2024 yhtenä painopistealueena on ollut kuntien valvontaosaamisen vahvistaminen. Aluehallintovirasto on laatinut yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan käsikirjan [AVI julkaisupohja](#) kunnan valvontaviranomaiselle valvontatehtävän tueksi. Päivitetty käsikirja tulossa 2025.

2.5 Yksityisen perhepäivähoidon omavalvontasuunnitelma

Keväällä 2024 Valvira lähetti yksityisen perhepäivähoidon omavalvontaa koskevan kyselyn niihin kuntiin, jotka vuoden 2023 kyselyssä vastasivat, että omavalvontasuunnitelmien laatimista ei ollut varmistettu (tai oli varmistettu osittain) tai suunnitelmat eivät olleet julkisesti nähtävillä (tai olivat nähtävillä osittain). Lisäksi kysely lähetettiin niihin kuntiin, jotka eivät vastanneet vuoden 2023 kyselyyn. Vuoden 2024 valvontaohjelman tavoitteena oli varmistaa, että kaikki kunnat ovat varmistaneet omavalvontasuunnitelman laatimisen ja valvovat yksityisten perhepäivähoitajien omavalvontasuunnitelmien laatimista.

Kysely lähetettiin 137 kuntaan ja siihen vastasi 126 kuntaa. Vastausprosentti oli 91,97 %. Kunnista 66 ilmoitti, ettei kunnassa toimi yksityisiä perhepäivähoitajia. Vastanneista 60 kunnassa toimii yksityisiä perhepäivähoitajia.

Vastanneista kunnista 59 ilmoitti varmistaneensa, että perhepäivähoitajat ovat nyt laatineet omavalvontasuunnitelman. Kunnista 42 ilmoitti varmistaneensa, että perhepäivähoitajien omavalvontasuunnitelmat ovat julkisesti nähtävillä.

Kyselyssä tuli antaa selvitys, mikäli omavalvontasuunnitelmia ei ole laadittu tai jos ne eivät ole julkisesti nähtävillä. Useissa perusteluissa kerrottiin, että perhepäivähoitajilla ei ole mitään julkista alustaa, missä omavalvontasuunnitelmia voisi julkaista. Kuntien vastauksissa kerrottiin, että omavalvontasuunnitelmia on tarkastettu ohjauskäynneillä ja perhepäivähoitajat toimittavat suunnitelmat kunnan varhaiskasvatukseen. Lisäksi monessa kunnassa on käytänteenä, että omavalvontasuunnitelma on esillä perhepäivähoitajan eteisessä.

Omavalvontasuunnitelman laatiminen on lakisääteinen velvollisuus. Valvira on antanut omavalvontaa koskevan määräyksen vuonna 2023.

Omavalvontamääräys koskee yksityisiä päiväkoteja sekä yksityisiä perhepäivähoitajia. Yksityisen perhepäivähoitajan on laadittava omavalvontasuunnitelma varhaiskasvatustoiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi. Kuntien tulee valvoa, että kaikki yksityisen perhepäivähoitajat laativat omavalvontasuunnitelman soveltuvilta osin jo toiminnan alkaessa ja viimeistään kolme (3) kuukautta toiminnan aloittamisen jälkeen. Kuntien tulee varmistaa, että käytössä olevat omat lomakkeet ovat Valviran antaman määräyksen mukaisia.

Yksityisen perhepäivähoitajan on pidettävä omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurattava sen toteutumista. Laissa ei ole tarkempia määräyksiä siitä, miten käytännössä julkinen nähtävänä pitäminen on toteutettava. Vähimmäisvaatimus on, että omavalvontasuunnitelma on toimipaikassa esillä siten, että asiakasperheet ja muut asiasta kiinnostuneet voivat perehtyä suunnitelmaan ilman, että heidän pitää sitä erikseen pyytää. Kunnat ovat valvonnassa saatujen tulosten perusteella pääsääntöisesti varmistaneet, että omavalvontasuunnitelmat ovat julkisesti esillä pääsääntöisesti perhepäivähoitajan kodissa.

3 Yhteenveto ja pohdintaa valvontaohjelman 2024 tuloksista

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuonna 2024 painopiste on ollut varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksien valvonnassa. Sen lisäksi painopistealueina ovat olleet lupamenettely, valvontaosaaminen ja omavalvontasuunnitelma.

Aluehallintovirastot ovat vuoden aikana antaneet informaatio-ohjausta sekä järjestäneet täydennyskoulutuksia ja ohjaustilaisuuksia lupamenettelyyn ja valvontaosaamiseen liittyen.

Varhaiskasvatustilain 48 §:n mukaan yksityisen palveluntuottajan on laadittava omavalvontasuunnitelma varhaiskasvatustoiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi. Yksityisen palveluntuottajan on pidettävä omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurattava sen toteutumista. Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman painopisteenä Valvirassa on ollut yksityisten perhepäivähoitajien omavalvonnan varmistaminen. Vuonna 2023 ja vuonna 2024 Valviran tekemän yksityisten perhepäivähoitajien omavalvontaa koskevan valvonnan tuloksista voidaan todeta, että kunnat valvovat yksityisten perhepäivähoitajien omavalvontasuunnitelmien laatimista. Pääsääntöisesti yksityiset perhepäivähoitajat ovat laatineet omavalvontasuunnitelmat määräyksen mukaisesti (Määräys yksityisten varhaiskasvatustilain palvelujen toimipaikkakohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta) 1/2023). Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman mukaisen valvonnan myötä tietoisuus omavalvontasuunnitelmien laatimisen lakisääteisyudesta sekä Valviran antamasta määräyksestä on lisääntynyt.

Aluehallintovirastojen varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksien valvonta toteutettiin kevään 2024 alkukartoituksen pohjalta. Manner-Suomen 293 kunnasta 157 kuntaa jätettiin valvonnan ulkopuolelle, sillä kelpoisuusehdot täyttävää henkilöstöä oli kyseisissä kunnissa yli 75 %. Näihin kuuluivat muun muassa Tampere, Turku ja Oulu. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan yliopistokaupungeissa (pois lukien Helsinki ja pääkaupunkiseutu) on hyvä tilanne kelpoisen henkilöstön ja varhaiskasvatuksen opettajien saatavuuden suhteen.

Valvontaan otetuissa 17 (n=136) kunnassa henkilöstön kelpoisuustilanne oli saatu korjattua valvonnan aikana, eikä asia antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin aluehallintovirastossa. Kuitenkin suurimmassa osassa 119 kunnassa aluehallintovirasto on antanut joko ohjausta, kiinnittänyt huomiota tai huomauttanut varhaiskasvatustilain 25 §:ssä kunnalle asetettuun velvollisuuteen huolehtia siitä, että päiväkodeissa on riittävästi 26–28 §:ssä säädetyn kelpoisuusvaatimuksen täyttäviä varhaiskasvatustilain opettajia, varhaiskasvatustilain sosionomeja ja varhaiskasvatustilain lastenhoitajia, jotta varhaiskasvatustilain säädetty tavoitteet voidaan saavuttaa ja jotta myös vammaisten ja muiden lasten tuen tarpeisiin vastataan.

Huonoin kelpoisuustilanne on pääkaupunkiseudulla Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla, joissa lähes puolella varhaiskasvatuksen opettajana työskentelevistä ei ole varhaiskasvatuslain 26 §:n mukaista kelpoisuutta tehtävään. Tämä koskee sekä suomenkielisiä että ruotsinkielisiä päiväkoteja. Kelpoisuusvaatimukset täyttävien opettajien osuus vaihteli päiväkodeittain 0–100 % välillä. Kyseiset kaupungit saivat huomautuksen siitä, että päiväkodissa varhaiskasvatuksen opettajana työskentelevien henkilöiden tulee täyttää varhaiskasvatuslain (540/2018) 26 §:ssä säädetyt kelpoisuusvaatimukset.

Tuloksia selittää osaltaan se, että pääkaupunkiseudulla, kuten osassa muitakin kuntia, on lähdetty muokkaamaan päiväkotien henkilöstörakennetta kohti vuoden 2030 lakimuutosta. Varhaiskasvatuksen opettajien lisääminen ryhmässä on osin johtanut siihen, ettei perustettuihin toimiin ole saatu kelpoista varhaiskasvatuksen opettajaa tai -sosionomia. Mikäli kyseisissä päiväkodeissa olisi ollut nykyisen lain mukainen henkilöstörakenne eli yksi opettaja ryhmää kohden, olisi kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus suurempi.

Useissa päiväkodeissa on tilanne, jossa ei ole onnistuttu rekrytoimaan varhaiskasvatuslain 26 §:n mukaiset kelpoisuusehdot täyttävää varhaiskasvatuksen opettajaa. Tilanne on ratkaistu esimerkiksi palkkaamalla kokenut varhaiskasvatuksen lastenhoitaja varhaiskasvatuslain 33 §:n nojalla varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään. On mahdollista, ettei varhaiskasvatuksen lastenhoitajankaan tehtävään saada hakijaa, joka täyttäisi lain edellyttämät kelpoisuusvaatimukset vaan tehtävään palkataan enintään vuoden ajaksi kerrallaan henkilö, jolla on suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset ja tehtävän edellyttämä taito sen hoitamiseen. Käytännössä tällöin on mahdollista, että kukaan ryhmän työntekijöistä ei täytä hoitamansa tehtävän kelpoisuusvaatimuksia.

Ruotsinkielisten päiväkotien kelpoisuustilanne on erityisen huono Etelä-Suomen alueella, jossa 38 %:lla koko henkilökunnasta ei ole varhaiskasvatuslain mukaista kelpoisuutta tehtävään.

Tulosten perusteella kelpoisen varhaiskasvatuksen henkilöstön osuus on hyvin vaihteleva eri puolilla Suomea. Kuntien sisällä saattoi olla suuria eroja alueellisesti ja päiväkotikohtaisesti. Etelä-Suomessa kelpoisuusehdot täyttävistä opettajista on pulaa erityisesti isoissa kaupungeissa, kun taas muualla Suomessa enemmän rekrytointihaasteita näyttäisi olevan isojen kuntakeskusten sijaan pienillä kunnilla, jotka sijaitsevat melko kaukana lähimmistä kaupungeista. Erityisesti Lapin, Pohjois-Suomen ja Länsi- ja Sisä-Suomen alueilla valvonnassa olleista päiväkodeista 11,5 % - 12,8 %:ssa ei ollut yhtään kelpoista varhaiskasvatuksen opettajaa.

Aluehallintovirastot ovat käynnistäneet tai tulevat käynnistämään osaan valvonnassa olleista kunnista jatkovalvontoja liittyen henkilöstön kelpoisuuksiin ja kelpoisen henkilöstön rekrytointiin. Nämä valvonnat eivät ole enää osa varhaiskasvatuksen valvontaohjelmaa.

Varhaiskasvatuslain 33 §:n mukaan, jos varhaiskasvatuksessa toimivan 26–32 §:ssä säädetyt henkilöstön tehtävään ei saada henkilöä, jolla on säädetty kelpoisuus, tehtävään voidaan ottaa enintään vuoden ajaksi kerrallaan henkilö, jolla suoritettujen opintojen perusteella on riittävät edellytykset ja tehtävän

edellyttämä taito tehtävän hoitamiseen. Aluehallintovirasto korosti päätöksissään, että vaikka henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista voidaan tilapäisesti poiketa, myös määräaikaiseen tehtävään otetuilla henkilöillä tulee olla riittävät edellytykset ja tehtävän edellyttämä taito tehtävän hoitamiseen. Lisäksi päätöksissä selvennettiin, että varhaiskasvatuslain tarkoituksena on, ettei lain 33 §:n mukaista poikkeamismahdollisuutta tarvitsisi käyttää.

Vuoden 2024 valvontaohjelman painopistetyö jatkuu henkilöstön kelpoisuuksien ja lupamenettelyn osalta myös vuonna 2025.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Hämeenlinna

2025